

Για όλα τα δεινά του ανθρώπου (αλλά και του Προμηθέα), κατά μια διαφορετική διήγηση (την διασώζει ο Πλάτωνας στον «Πρωταγόρα» του), κύριος φταίχτης ήταν ο Επιμηθέας, ο ελαφρόμυαλος αδελφός του που σκεφτόταν, όταν πια ήταν αργά. Ήταν τότε που οι θεοί αποφάσισαν ότι είχε έρθει το πλήρωμα του χρόνου και πια ήταν ώρα να δημιουργηθούν θνητά γένη: Ζώα και άνθρωποι. Πήραν χώμα και φωτιά κι έπλασαν όλα τα ζωντανά. Πριν να τα εξαπολύσουν πάνω στην γη, ανέθεσαν στα δυο αδέλφια να τα εφοδιάσουν με ό,τι χρειάζονταν για να επιβιώνουν.

Πολύ του άρεσε του Επιμηθέα αυτή η δουλειά. Παρακάλεσε τον αδελφό του να τον αφήσει να την κάνει αυτός. Ο Προμηθέας πείστηκε, όταν πήρε την διαβεβαίωση ότι θα επιθεωρούσε το αποτέλεσμα. Ο Επιμηθέας ξεκίνησε με σύνεση, είναι αλήθεια: Σε άλλα ζώα έδωσε δύναμη αλλά τα έκανε να μην διαθέτουν ταχύτητα, σε άλλα χάρισε ταχύτητα χωρίς δύναμη, σε άλλα πρόσφερε κέρατα για να μπορούν να πολεμούν, σε άλλα φτερά για να διαφεύγουν. Άλλων το δέρμα έκανε σκληρό κι ανθεκτικό, άλλων το σκέπασε με πυκνό τρίχωμα και γούνα, να αντέχει στο κρύο του χειμώνα. Εκείνα που γίνονταν τροφή άλλων τα έκανε να πολλαπλασιάζονται εύκολα και γρήγορα, τα άλλα που τρέφονταν με τα προηγούμενα καθόρισε να μην αποκτούν πολλούς απογόνους.

Όταν μοίρασε όλα τα εφόδια, στάθηκε να καμαρώσει το έργο του. Τότε διαπίστωσε ότι όλα καλά τα είχε φτιάξει αλλά είχε ξεχάσει τον άνθρωπο που περίμενε την σειρά του γυμνός, αδύναμος και άοπλος. Δεν είχε περισσέψει κάτι να του δώσει και ο Επιμηθέας καθόταν απορημένος και σκεπτικός, όταν ήρθε ο Προμηθέας για την επιθεώρηση. Είδε κι αυτός τι είχε γίνει και βάλθηκε να σκέφτεται, πώς θα μπορούσε να διορθώσει το κακό. Βρήκε τη λύση στην κλοπή: Έκλεψε από τον Ήφαιστο την φωτιά και την γνώση των μεταλλουργικών τεχνών κι από την Αθηνά την σοφία και τις πρόσφερε στους ανθρώπους.

Πέρασε από δίκη με τα γνωστά επακόλουθα. Νωρίτερα όμως, ο Δίας θέλησε να ισοροπήσει την κατάσταση. Τότε ήταν που, κατά την εκδοχή αυτή, ο αρχηγός των θεών είπε στον Προμηθέα:

«Ε, γιε του Ιαπετού που ξέρεις πονηριές καλύτερες από όλους, χαίρεσαι που έκλεψες την φωτιά αλλά αυτό θα αποτελέσει μεγάλη συμφορά και για σένα και για τους ανθρώπους που θα γεννηθούν».

Το πιθάρι της Πανδώρας

Ο Δίας πρόσταξε τον Ήφαιστο να του φτιάξει με χώμα και νερό ένα πλάσμα όμορφης κι ερωτιάρικης παρθένας που να μοιάζει στην όψη στις θεές. Και την Αθηνά να το παραλάβει και να του διδάξει τις γυναικείες δουλειές και την ύφανση. Και την Αφροδίτη να το περιχύσει με χάρη και πόθο «που κόβει τα ήπατα». Και τον Ερμή να βάλει μέσα του ξεδιάντροπη ψυχή και τσαχπινικούς τρόπους.

Πραγματικά, ο Ήφαιστος πήρε χώμα και νερό και έπλασε το ομοίωμα μιας ντροπαλής παρθένας. Και η Αθηνά, πέρα από την διδασκαλία, την στόλισε. Και οι Χάριτες, μαζί με την Πειθώ (θεά της ευγλωττίας), της φόρεσαν χρυσά γιορντάνια, ενώ οι Ώρες της έβαλαν στο κεφάλι στεφάνι από ανοιξιάτικα λουλούδια. Μετά, την παρέλαβε ο Ερμής κι έβαλε στα στήθια της ψευτιές και γλυκόλογα και τσαχπινιές. Της έδωσε και φωνή και την ονόμασε Πανδώρα. Είτε επειδή της πρόσφεραν δώρα όλοι οι θεοί είτε επειδή προσφέρθηκε στους ανθρώπους ως δώρο όλων των θεών:

Φορτωμένη με ένα σκεπασμένο πιθάρι, ο Ερμής πήγε την Πανδώρα στον Επιμηθέα, δώρο του Δία. Ο Προμηθέας είχε συμβουλευσει τον αδελφό του ποτέ να μην δεχτεί δώρο από τον αρχηγό των θεών αλλά αυτό, την κρίσιμη στιγμή, ο Επιμηθέας το ξέχασε. Το θυμήθηκε όταν ήταν αργά.

Κατά άλλη εκδοχή, το πιθάρι βρισκόταν ήδη στο σπίτι του Επιμηθέα, σκεπασμένο. Ο αδελφός του, ο Προμηθέας, του είχε απαγορεύσει να βγάλει το βούλωμα. Η Πανδώρα όμως, γεμάτη γυναικεία περιέργεια, έβγαλε το σκέπασμα για να δει, τι υπήρχε μέσα. Αμέσως, πέταξαν από το πιθάρι όλου του κόσμου τα κακά και σκόρπισαν στα πέρατα της οικουμένης. Τρομαγμένη η Πανδώρα ξανάκλεισε το πιθάρι αλλά τη μόνη που πρόλαβε να συγκρατήσει, ήταν την Ελπίδα. Κι από τότε, όλο παθήματα κι αρρώστιες και βάσανα και κόποι λαχαιίνουν στους ανθρώπους. Σύμφωνα με όσα ο Ησίοδος υποστηρίζει, ελευθερώθηκαν από το πιθάρι όλα τα κακά. Όμως, με βάση το ότι παρέμεινε σ' αυτό μόνο η Ελπίδα, πολλοί είναι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι το πιθάρι περιείχε όλα τα καλά που χάθηκαν για τον άνθρωπο, εκτός από την Ελπίδα (η οποία, ως γνωστόν, «πεθαίνει τελευταία»). Υπάρχουν όμως και άλλοι που θεωρούν ότι και η Ελπίδα ένα κακό είναι που

αποκοιμίζει τον άνθρωπο με ψεύτικες προσδοκίες.

Ο Απολλόδωρος στη «Μυθολογία» του και ο Ησίοδος στην «Θεογονία» του, αναφέρουν ότι η Πανδώρα ήταν η πρώτη θνητή γυναίκα. Ο Ησίοδος σημειώνει ότι από αυτήν προήλθε το γένος των γυναικών και υπογραμμίζει ότι προσφέρθηκε ως «ωραίο κακό» σ' αντιστάθμισμα του καλού, της φωτιάς που ο Προμηθέας εξασφάλισε για τους ανθρώπους. Ως τότε, οι θνητοί ήταν μόνον άνδρες. Ο Ησίοδος αναφέρει ολόκληρο κατάλογο δεινών που προέρχονται από την γυναίκα αλλά θεωρεί χειρότερο κακό να μείνει εργένης ο άνδρας και να μην παντρευτεί. Μεταξύ άλλων, «δεν θα έχει κάποιον να τον φροντίζει στα γηρατιά του».

(τελευταία επεξεργασία, 20 Σεπτεμβρίου 2020)